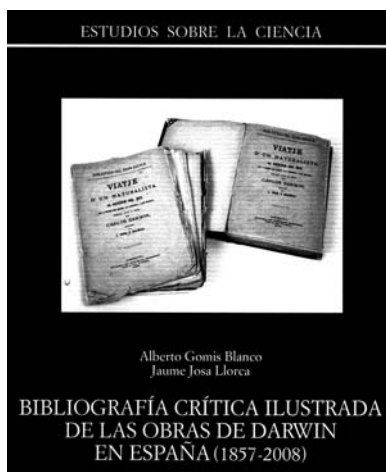

Bibliografía crítica ilustrada de las obras de Darwin en España (1857-2008), de Alberto Gomis Blanco i Jaume Josa Llorca

Joan March Noguera

Acadèmic corresponent

Bibliografía crítica ilustrada de las obras de Darwin en España (1857-2008). Madrid;
CSIC: Ediciones Estudios sobre la ciencia:2009

Aquest any 2009 esta sent un any Darwin molt complet. En primer lloc, perquè la commemoració del 200 aniversari del naixement de Charles Darwin (1809-1882) i del 150 de l'aparició de la seva obra bandera *On the origin of species by means of natural selection*, el 24 de novembre de 1859, fa que conseqüentment s'informi sobre en Darwin i les seves obres arreu de tot el mon.

Però en segon lloc s'està explicant a més el valor integral de l'obra darwiniana en el sentit de que el naturalista anglès, el seu mode d'investigar i les seves obres en si, suposen una revolució per la ciència de tal calibre que han produït a la vegada una revolució en la societat que va més enllà del que és l'estricta món de

la ciència i els científics. L'Espanya de 2009 no és l'Espanya del 1859 en relació a la recepció de les noves idees tal com es pot desprendre de la lectura del llibre d'Alberto Gomis director del Departamento de Ciencias Sanitarias y Médico-sociales de la Universidad de Alcalá, i de Jaume Josa, investigador del CSIC i professor d'Història de la Biologia en la Universitat de Barcelona.

El tàndem ja s'havia donat compte fa un grapat d'anys que a Espanya faltava un llibre (que ja havia a la majoria dels països) que expliqués forma exhaustiva com havien penetrat al país les idees de Darwin analitzant les edicions de les seves obres al llarg de la història.

Així l'any 2007 els autors varen treure a llum, a la mateixa editorial que ara, una primera edició d'aquesta obra que arribava fins l'any 2005 en la recollida de dades d'edicions.

La necessitat i l'oportunitat del llibre s'ha posat de manifest quan l'edició del 2007 es va esgotar abans de que comences aquest 2009 l'any Darwin. El llibre, molt ben editat pel servei de publicacions del CSIC, fa honor en el títol de l'obra i podem trobar un gran nombre del que han estat les portades de les obres de

Darwin en aquests 152 anys transcorreguts des de que l'any

1857 l'Armada espanyola publicà a Cadis una obra molt interessant per l'època, *Manual de investigaciones científicas; dispuesto para el uso de los Oficiales de la Armada y viajeros en general*, editada per l'armada britànica a Londres.

Dins l'obra s'inclou un apartat de *Geologia* de 40 pàgines redactat per Charles Darwin en el qual ja s'intueix el complet mètode d'investigar que caracteritza totes les seves obres.

El llibre de Gomis i Josa, després d'una introducció dels autors i una original enumeració de la bibliografia utilitzada, estudia la cronologia de les edicions de cada una de les obres d'en Darwin una darrera l'altra. D'aquesta forma se pot seguir fàcilment i de forma independent la introducció a Espanya de cada un dels treballs del naturalista.

D'aquesta manera ens enteram que en relació a *Journal of researches into the Natural History and Geology of the countries visited during the voyage of H. M. S. Beagle* (1839), la primera edició feta a Espanya en una de les quatre llegendes oficials a l'estat, fou l'edició en català (incompleta) que va dur a terme la "Biblioteca del Diari Català" a Barcelona traduïda per Leandre Pons (1815-1887) en forma de fascicles entre 1879 i 1881.

En relació a *On the origin of species by means of natural selection* (1859) trobam que la primera edició a Espanya, aquesta vegada en castellà, fou també una edició incompleta, datada a l'any 1872, duta a terme per la "Biblioteca Social, Histórica y Filosófica" de Madrid. L'obra ressenyada és de lectura agradable,

malgrat l'aridesa del tema, i resulta imprescindible pels bons investigadors en qualsevol branca de les ciències de la salut. Ja que els pot servir per adonar-se de que les possibles dificultats perquè arribin al seu centre d'investigació els treballs més punters en una llengua enterament comprensiva per ell no tenen res que veure amb

les penalitats que degueren de passar els investigadors espanyols del darrer terç del segle XIX per investigar amb coneixement fidedigne del que es cuinava en el món en els seus àmbits d'investigació.

Les coses, malgrat tot, han canviat.

Medicina Balear 2009; 24 (3); 51

Llibres

Ramón Margalef i Guillem Colom. Diàleg epistolar entre dos savis, mestres i pioners de la ciència, de Guillem Mateu

Josep Tomàs Monserrat

Acadèmic numerari

Guillem Mateu

**RAMON MARGALEF
i
GUILLEM COLOM**

Diàleg epistolar entre dos savis,
mestres i pioners de la ciència

Ramón Margalef i Guillem Colom: diàleg epistolar entre dos savis, mestres i pioners de la ciència
Palma de Mallorca;
Edicions UIB:2009

Aquest llibre de 194 pàgines editat per la UIB i patrocinat per la Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació del Govern Balear, recull 90 cartes del savi català Ramon Margalef i unes quinze de l'il·lustre investigador solleric

Guillem Colom. La introducció d'unes 25 pàgines ens fa veure la importància i transcendència del diàleg epistolar de dos pioners i mestres de la Ciència, tan lligats a la nostra terra i a la vegada amb ressò internacional dins els respectius camps de la Ecologia i de la Micropaleontologia. L'autor de aquesta recopilació epistolar és el Professor Guillem Mateu Mateu, emèrit de la UIB i acadèmic numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears, amic i profund coneixedor de l'obra dels dos savis. El llibre s'obre amb unes pàgines de presentació de Montserrat Casas, rectora de la Universitat de les Illes Balears.

Grans naturalistes i a la vegada catalitzadors d'una autèntica forma de fer ciència geobiològica que destil·la innovació, fruits de moltíssimes hores de feina i plenes d'entusiasme i amb contacte amb els centres més avançats del món, l'amistat i el generós transvasament de idees i coneixements es reflexa dins la vida i l'obra de Guillem Colom i Ramon Margalef deixant en el món de la Ciència

una petjada inesborrable.

Saba renovadora de formació universitària són les obres científiques (386 de Margalef, 221 de Colom) i la vida d'aquestes dos grans mestres i amics tant profundament savis com extraordinàriament humans. Guillem Colom Casasnovas (Sóller 1900 – 1993) va ser pioner i mestre de la micropaleontologia, i Ramon Margalef López (Barcelona 1919 – 2004) va ser el creador a Espanya d'una nova concepció dels estudis en els camps de l'ecologia i de la limnologia. L'acte de presentació del llibre va tenir lloc el 5 de juny passat, amb motiu de la Fira del Llibre de Palma. Hi intervingueren successivament Guillem Mateu, autor del llibre; Dolors Planes, professora titular d'Ecologia Aquàtica de la Universitat del Quebec; Pere Oliver, director general de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Innovació; i Montserrat Casas, rectora de la UIB.

Rebi el nostre company d'acadèmia la nostra felicitació.